

SVÄRTANS ESTETIK

av Britte Montigny

I Konsthallen Hishult's "Förstuga" har den nu utställande stockholmsfotografen **Anders Thessing** hängt några porträtt. I ett av dem möter nyligen bortgångne Rikard Wolff. En smal silhuett, som vore han en ung Bob Dylan. Långt nedanför honom och på andra sidan vattnet breder Stockholm ut sig. Färgerna är dämpade. Ett Sommarstockholm i skymningen. Just nedstigen från månen där han sjungit sin sång om kärlek, äger han stan.

Såväl i Förstugan som i själva Konsthallen och på Plan2 visas andra porträtt: Harriet Andersson, Lisa Ekdahl, rockgruppen Kent, Bodil Malmsten, Ulf Lundell, Ted Gärdestad, Plura Jonsson... De är alla skildrande utan förkonstling. Avslappnade, vilande i sig själva och trygga med fotografen vittnar de om att porträttfotografering är en av hörnstenarna i Anders Thessings konstnärskap. Porträtten bildar en egen genre. Till den fogas modellfotograferingen. En annan sak. En annan genre. Här handlar det mer om kameravinklar, ljussättning och posering. Avpersonifiering. Modellerna som sådana är namnlösa, med något undantag anonyma men skildrade med sylvass skärpa.

Anders Thessing kallar sin utställning MONO och lämnar några tolkningsförslag. Bland dem väljer jag "monokrom", enfärgad. Enfärgad som i sotsvart, dunig svärta. En svärta len som natten och accentuerad av den utsökta texturen i det matta fotopapperet. Vare sig det handlar om porträtt, modeller, landskap eller något helt annat, arbetar Anders Thessing helst med svartvit film. Film som han framkallar själv. Negativen blir ett råmaterial där svärtan inte är kompakt utan rymmer oändliga nyanser. En monokrom palett som gör det möjligt att arbeta med spelet mellan dagrar och skuggor, att skapa måleriska illusioner som lurar ögat på villovägar. Ett sådant verk hänger omedelbart innanför dörren till Förstugan. En ganska stor bild, silvrig och svart. Sidenskimmer i möte med sammetsmjuk sot. Verkets rent stoffliga skönhet lurar mig för en nanosekund att tro att jag står inför en abstrakt målning. Men illusionen får vika för realiteten och ur skimret frigör sig ett par mörka ögon, en nos, en antydning till ett par uppresta, lyssnande öron. En hund? Nej. En häst? Inte det heller. Verkförteckningen ger svaret: "Bambi" – alltså ett rådjur. En svartvit närbild av ett graffitimålat rådjur reducerat till en pigmentutskrift på aluminium. En krass förklaring som alls inte förringar bildens magi.

Bredvid "Bambi" hänger "Var inte ledsen". Texten, som delvis inramas av ett skirt spetsmönster, är undertecknad Mamma. Ett typiskt Street Art-verk, om än av det mer berörande slaget. Även här har den sotmatta svärtan förtätats och ställts i intensiv kontrast mot textens vita bakgrund. Orden lyfts fram, får en egen bärkraft som gör dem oberoende av bakgrundsväggens skrovliga yta. De båda nämnda verken ingår direkt eller indirekt i serien Järngraven, ett mästerverk i dominerande sotsvarta nyanser som Anders Thessing till och från arbetat med sedan mitten av 1990-talet. Bakom titeln döljer sig Slussens mer eller mindre underjordiska labyrinter, en gång, för flera århundraden sedan, mottagningsplats för järnmalmslaster, i dag en värld i sig skapad av sprängladdningar, betongfundament, husgrunder, lagerlokaler, graffitimålare, picknicksällskap. Och "Glamour Bar", ett verkligt underground-hak där svarta siluetter skymtar i ljuset bakom glasrutornas rektanglar.

Slussen. En av Storstockholms mest dynamiska knutpunkter. På sin tid – 1930-talet – internationellt uppmärksammas för sin kombination av arkitektonisk minimalism och teknisk funktionalitet, mot slutet av 1940-talet fotodokumenterad av den unge Gunnar Smoliansky. "Visst har Smoliansky funnits i tankarna" medger Anders Thessing när vi talar om Järngraven (på samma som Henry Goodwins namn skymtar förbi när vi talar om porträtten och Kenneth Gustavssons när vi talar om svartvit film och dess oerhörda potential). Men Smolianskys Slussen är inte Anders Thessings Slussen. Där den förre under folktomma gryningstimmar lät kameran fånga de arkitektoniska konstruktionernas komplicerade linjespel, försvinner den senare under markplanet och in i kvällens och nattens tystnad. En tystnad som förstärks av mörkret, ett mörker som inte rymmer några människor, endast enstaka spår av dem. Graffitifragment. Klister, som i form av en mänsklig siluett blivit kvar på en vägg sedan en affisch rivits bort. Alltsammans sett och fångat i dialog med arkitekturens intrikata mönster av horisontaler, vertikaler, diagonaler, av kompakta väggar ställda mot sviter av öppna utrymmen. En förtätad stämning som under nattens folktomma timmar också återfinns i gatuplanet, där ljuset skruvats ner till ett minimum. En jätteströmning syns simma under Katarinahissens Gondol; månen framkallar glitterkaskader på Saltsjöns issörja; den skrovliga bergväggen upp mot Fjällgatan lever sitt eget liv som fond åt en geometrisk betongkonstruktion – allt framburet av den svärtans estetik som Anders Thessing gjort till sin. I verket "Tulpaner" från 2011 ("vita rummet") som alls inte har något med Järngraven att göra, tangerar den det sublima.